

VECKOBLADET

Nr 3 webbform

090130

Kulturtips

Björn Ranelid & Tales

picknickkonsert på Victoria 30-31 januari [Läs mer](#)

Sjunde himlen

En film av Andreas Dresen. Premiär fredag 30/1 på Kino [Läs mer](#)

Torbjörn Zetterberg Hot Five

Picknickkonsert på Victoriateatern 3 februari. [Läs mer](#)

Little Red Suitcase & Mari Kvien Brunvoll

Picknickkonsert på Victoriateatern 5 februari. [Läs mer](#)

Sen kväll med Brel

på Inkonst 5 & 6 februari. Skådespelaren Helena Nizic gestaltar och sjunger Jaques Brel i en föreställning fylld av frenesi och drömmeri. [Läs mer](#)

John "Högtrycket" Pohlman

på Victoriateatern 8 februari. [Läs mer](#)

Bävan

Jag känner mej lite tung i huvudet idag. För oss bilfiender kommer det ju ständigt fräscha nyheter att fira. Igår berättade tidningarna om fördjupad kris för Plastal i Simrishamn – ”specialist på formsprutade detaljer för bilar i premiumsegmentet” – där ytterligare 90 anställda varslas.

Och alldeles nyss kom radion med nyheten om Volvo Personvagnars rekordartade mångmiljardförlust. Jag bävar för hur jag ska känna mej i morgon.

Grr

Linje Lusta?

Vi som hoppas på spårvagn i Lund har nu fått några köttben i form av en skiss över hur det skulle kunna se ut 2014 om kommunen snarast sätter igång med att bygga en snabbspårväg upp till Brunnshög. Den skulle så småningom följas av en fortsättning till Dalby och en komplettering med sträckan Lund C – Staffanstorp, men det ligger bortom 2014. Spåren i Lund går på så där 500 miljoner och sen får Skånetrafiken köpa vagnarna. Bli det så då? Nja, i Lund är man bra på planer men inte på att fullfölja dem. Här är i varje fall några bilder från konsulterna.

SH

Clemensstorget, detta inte helt lättanvända torg har här fått en spårvagnshållplats på diagonalen. Ett vagnsätt håller just på att rulla in från Sankt Laurentigatan och ett annat står och väntar på avgång mot Brunnshög. Ser inte så dumt ut faktiskt, men arkitekter/planerare får alltid sina framtidsbilder att se så idylliska ut med hjälp av många små luftiga träd.

Här är det slutet av november 2014, fram mot kvällen. Fukten och mörkret hänger i luften kring den fula Allhelgonakyrkan. Enda ljuspunkten i tillvaron är Brunnshögsvagnen som just har svängt upp på Bredgatan. Nästa Lasarettet!

Israels beroende av kolonialism och neokolonialism

Den historiska bakgrunden till Israels bildande är välkänd. Nazismen, andra världskriget och Förintelsen. Men det finns också en annan bakgrund. Israels historia är ett led i den europeiska kolonialismens blodiga slutfas och den amerikanska hegemonins uppgång och tillbakagång i Mellanöstern. Israel kan under de nya betingelser som nu håller på att inträda inte fortsätta att bygga sin existens på vapen och stöd utifrån. Israel måste integreras i Mellanöstern.

Gaza. Krig som slakt

Israels krig i Gaza är en kopia av de krig kolonialmakterna förde. Liksom en brittisk armé utplånade en dubbelt så stor muslimsk i slaget vid Omdurman har Israel krossat Gaza nästan helt utan egna förluster.

Vid Omdurman var kulsprutorna utslagsgivande, i Gaza artilleri, flyg och tanks. Slakten vid Omdurman drabbade krigare. I Gaza var offren civila.

Få israeler kom i kontakt med den fiende de utplånade. Soldaterna avfyrade artilleripjäser på militärs avstånd, fällde bomber från hög höjd och dundrade fram genom Gazas gränder inkrupna i stridsvagnarnas stålskal och sköt på allt, fast och löst, med fosfor- och spränggranater utan att någonsin visa sig. Det var ett mekaniserat krig mot en motståndare utan artilleri, flyg och stridsvagnar. Men vapen rostar. Folket finns kvar.

Folkens krig

Då staten Israel bildades pågick flera befrielsekrig i Afrika och Asien. Fransmännen som hade kapitulerat för nazisterna redan 1940 försökte underkua vietnameserna som hade kämpat mot den japanska fascismen ända till 1945. Kriget i Indokina slutade med det franska nederlaget vid Dien Bien Phu 1954.

Frankrike massakrerade flera tusen araber som demonstrerade för frihet och oberoende i Alger 1945. Befrielsekriget utbröt 1954. När FLN segrat 1962 hade de franska kolonialisterna dödat en miljon algerier och tvångsförflyttat två miljoner.

Storbritannien avvecklade stora delar av sitt imperium frivilligt (Indien, Pakistan, Burma och Ceylon) och uppgav mandatet Palestina, men bekämpade mau-mau-rörelsen i Kenya och dödade tiotusentals kikuyuer.

Etnisk rensning

Vid tiden för Israels bildande 1948 byggde de segrande europeiska stormakternas utrikespolitik på rasism och kolonialism. Israelerna efterliknade förebilderna och fördrev 700 000 palestinier från deras hem efter segern i kriget med de arabiska grannländerna. Så erövrade ”ett folk utan land ett land utan folk”. Liknande etniska rensningar pågick sedan krigsslutet i Europa.

Kolonialmakterna Storbritannien och Frankrike såg i Israel en värdefull allierad. Frankrike ersatte Sovjetunionen som ledande vapenexportör till Israel. Frankrike och Storbritannien utvecklade kärnvapen för att hävda sig som stormakter vid sidan av supermakterna USA och Sovjet. Frankrike hjälpte Israel att skaffa en egen atombomb.

Neokolonialism

Men Suezkriget 1956 visade att europeiska kolonialmakternas tid definitivt var förbi. Israel, Frankrike och Storbritannien hade angripit Egypten sedan Nasser nationaliserat Suezkanalen. Anfallet fick sitt snöpliga slut genom att USA tvingade de angripande staterna till vapenvila.

Den gamla kolonialismen var förbrukad. I fortsättningen var det USA:s neokolonialism som gällde.

USA hade redan 1953 genom en militärkupp stoppat den demokratiska utvecklingen i Iran för att få kontroll över oljerikedomarna. Den demokratiskt valde Mossaddeq hade störtats och shahens diktatur återinförts. (Konsekvensen av USA-ingripandet blev 1979 ayatolla Khomeynis revolution och den islamiska republikens införande. Den amerikanska ambassaden ockuperades. Men allt detta låg ännu i framtiden.)

Politikerna i Israel insåg att de satsat på fel häst, svalde förargelsen och blev USA:s vänner.

USA försåg Israel med de vapen som avgjorde sexdagarskriget 1967. Nu ockuperade Israel hela Palestina, Gaza, Sinaihalvön och de syriska Golanhöjderna.

Vapen och politiskt stöd från USA avgjorde också det så kallade Yom Kippur-kriget 1973.

Israel erkändes så småningom av Egypten och Jordanien, men Israel underlät att ta den chans som öppnat sig till en fredlig tvåstatslösning.

PLO

Vietnam kämpade vid denna tid mot USA-imperialismen. Befrielsekrigen i Angola, Mocambique och Guinea-Bissau mot Portugal var på väg mot seger.

Palestinierna inledde en ny fas i sin nationella kamp. PLO, den palestinska befrielseorganisationen, bildades.

Under flera år förlitade sig Israel på militärt våld och vägrade att förhandla med ”terrororganisationen” PLO. Arrogant demonstrerade Ariel Sharon Israels militära överlägsenhet genom att köra ut PLO i det första Libanon-kriget 1982. Hundratals palestinier utrotades i flyktinglägren Sabra och Shatila.

Så kom intifadan 1987. Det var en palestinsk motsvarighet till folkets demonstration för oberoende i Alger 1945. USA och Israel tvingades samtala med PLO. Förhandlingarna ledde till Oslo-avtalet 1993. Därmed skapades åter en möjlighet till försoning och tvåstatslösning. Det var kanske den sista.

Israel reducerar Förintelsen till politiskt propaganda

Men israelerna mördade Yitzhak Rabin, den premiärminister som undertecknat Oslo-avtalet. I stället fick vi Netanyahu, Ehud Olmerts, Libanonkriget 2006 och massakern i Gaza 2009.

Israel besvarar rutinmässigt omvärldens kritik mot massakrer och övergrepp med påminnelser om Förintelsen och anklagelser för antisemitism.

Dessa undanmanövrer fungerade länge, men nu har det gått inflation i dem. Allt fler, även judar, kräver att man gör åtskillnad mellan händelserna i Gaza och Förintelsen. Israels sätt att utnyttja Förintelsen som politiskt argument relativiserar och banaliserar den unika tragedi som Förintelsen är.

En journalist i den israeliska tidningen Haaretz skrev: Jag är glad att mina föräldrar som överlevde Förintelsen inte lever längre. De skulle inte ha stått ut med det som sker.

Israels försök att skjuta barnen som brändes till döds i vit fosfor åt sidan med Förintelsen som argument inger världsoptionen vämjelse.

Idag undergräver Israels krig USA:s intressen

USA inser att den israeliska politiken skadar de amerikanska intressena i det nya läge som uppstått då USA:s världshegemoni ifrågasätts. Satsningarna på den militära stormakten Israel ökar spänningarna i Mellanöstern. Det är bara en tidsfråga innan USA drar slutsatsen att det är nödvändigt att minska eller avveckla det militära stödet till Israel och pressa Israel att söka fred och samarbete med palestinierna och sina grannar.

Reaktionerna i Israel efter massakern i Gaza visar att en rasistisk apartheidattityd vuxit fram under årtiondena av ockupation och att en majoritet av det israeliska folket helt enkelt inte förstår omvärldens kritik. Den attityden utgör ett allvarligt hot mot Israels möjligheter att ta sig ur den historiska återvändsgränd som landet befinner sig i.

Tvåstatslösning?

Idag är Israel det största hindret för en tvåstatslösning. Israel som hittills burits upp av europeisk kolonialism och amerikansk neokolonialism måste överge rollen som militär stormakt och försöka börja fungera i fred och samarbete med palestinierna och grannländerna. För att detta mål ska uppnås krävs försoning med palestinierna.

Barnen i Gaza är de som genom att förlåta Israels övergrepp kan göra en försoning möjlig.

Någon annan möjlighet för Israels fortsatta existens som stat finns inte.

Gunnar Stensson

Ingen socialism utan demokrati

Sommaren 1968 gav Gunnar Sandin Håkan Arvidsson erbjudande om ett jobb. Det gällde att kartlägga sjön Immelns stränder.

”Min del av arbetet”, skriver Håkan Arvidsson, ”bestod i att jag skulle ro båten medan Sandin skötte själva kartläggningen. Under en veckas tid rodde jag en förhyrd båt. Solen flödade och vi hade en kasse öl släpande efter båten för att då och då kunna släcka törsten. Nätterna tillbringade vi i tält eller under bar himmel. Maten lagade vi i ett stormkök. Det var en paradisk vecka. Rodden var inte alltför ansträngande och vi hade rikligt med tid att för att göra strandhugg på många av de öar som sjön är beströdd med.

Roddjobbet ägde rum sista veckan i augusti och sammanföll med att läget i Tjeckoslovakien allvarligt tillspetsades.”

Nya tankar

Vad som hänt var att Sovjetunionen gått in i Tjeckoslovakien och att ryska stridsvagnar rensade Prags gator. Det gällde att stoppa den rörelse för ”socialism med ett mänskligt ansikte” som pågick i Tjeckoslovakien.

Händelsen fick en djupgående inverkan på hela den svenska vänstern. C H Hermansson tog kraftfullt avstånd från inmarschen och fick traditionalisterna i partiet över sig. Man började på marxistisk grund ifrågasätta systemet i Sovjetunionen och de östeuropeiska staterna.

Tidskriften Zenit blev ett fokus för den teoretiska debatten. Håkan Arvidsson beskriver vilken befrielse han kände i Zenitkretsen efter sina år i sektvänstern. Zenit deltog i den internationella marxistiska debatten och hade kontakt med tidskrifter som Monthly Review i USA och New Left Review i Storbritannien.

Praktiskt taget hela Zenit-gruppen sökte medlemskap i VPK för att göra en verklig insats i det svenska samhället.

Håkan Arvidsson och Lennart Berntsson skrev 1976 en artikel om demokratins förhållande till socialismen. De hävdade att en socialism utan demokrati skulle innebära ett steg bakåt för den svenska arbetarklassen. Socialismens svaghet var att den inte lyckats förena planhushållningen med demokrati.

Artikeln klöv Zenit-redaktionen. Filosofen Ingvar Johansson (nu bosatt i Klostergården) skrev att ”demokrati var nog bra, men kommunism var bättre”. Svante Nordin (nu filosofiprofessor i Lund) beskyllde artikelförfattarna för ”sentimentalitet”.

Zenitredaktionens majoritet med Göran Therborn i spetsen fortsatte länge att försvara öststatskommunismen. Det var helt i linje med en stark tradition i den svenska kommunismen.

VPK Lund och demokratin

Hösten 1976 blev jag medlem i VPK-Lund, förfärad över mina erfarenheter i DFFG:s styrelse. 1977 blev jag ledamot i VPK Lunds styrelse där också Svante Nordin ingick. Styrelsen beslöt att arrangera en demonstration med parollerna ”**Ingen socialism utan demokrati.**” ”**Ingen demokrati utan socialism.**” Demonstrationen ägde rum i februari, trots ett uttalat förbud från partiledningen.

På VPK Lunds medlemsmöten och i Veckobladet fördes samma debatt som i Zenit. Styrelsen och en majoritet av medlemmarna stod för demokratilinjens och kritiken mot Sovjetunionen och östblocket.

VPKs traditionella linje försvarades kraftfullt av Daniel Kallos, som en gång hotade att lämna VPK Lund, och Göran Therborn som fördömde Lunds ställningstagande som oförenligt med all marxism

I valen inför VPKs kongress vid årsskiftet segrade demokratilinjens. I delegationen ingick bland andra Kitten Anderberg och jag.

VPK-kongressen 1977-78

Kongressen i Stockholm blev ett smärtsamt uppvaknande. En 40-mannadelegation från Sovjetunionens kommunistiska parti och Komsomol var närvarande. De ståndpunkter vi framförde vann inget gehör. Ett demokratiskt manifest som lagts fram av bland andra Jörn Svensson drogs tillbaka på begäran av den sovjetiska delegationen. Efter hemkomsten kritiserades vi av traditionalisterna i Lund.

Så gick det sedan

Den fortsatta historien känner ni. VPK Lund fortsatte under hela 1980-talet att kritisera partiet för öststatsbindningen. Stödet till Solidaritet i Polen blev en viktig samlingspunkt. Sovjetkommunismens sammanbrott 1989 liksom massakern på Himmelska Fridens Torg i Peking bekräftade riktigheten i VPK Lunds demokratilinje.

Ulf Nymark tog initiativ till avskaffande av K-et i VPK. Gudrun Schyman valdes till partiledare. Partiet vann större valframgångar än någonsin.

Så drabbades vänstern av bakslaget vid v-kongressen i Växjö 2000. Vänsterpartiets yngre medlemmar i Lund gick bakom banderollen ”Här kommer kommunisterna” i 1 maj-demonstrationen. Valframgångarna för v hörde till det förflutna.

Zenits betydelse för Lund

Utan den teoretiska debatt som fördes i gruppen kring tidskriften Zenit och de initiativ som Håkan Arvidsson och Lennart Berntsson tog där hade utvecklingen i VPK Lund med säkerhet sett annorlunda ut.

Håkan Arvidssons bok beskriver inte bara betingelserna för oss som var med på 60-, 70-, 80- och 90-talen utan ger insikter också för alla dem som står inför uppgiften att i framtiden utveckla vänsterpolitiken.

Gunnar Stensson

Sex punkter för ett ja till ESS

DV:s medlemsmöte tidigare i denna vecka hade bland annat att besluta om DV:s politik till det planerade bygget av ESS-anläggningen. ”Vi säger varken ja eller nej till ESS i detta skede – vi deltar i planprocessen och vi ställer stränga, men inte orimliga, miljökrav”. Så kan i korthet medlemsmötets ställningstagande sammanfattas.

Förstudie

Anledningen till att DV just nu formulerar sin ståndpunkt i denna fråga är att kommunen i dagarna gått ut med en remissrunda kring en förstudie för planprogramarbetet. ESS verksamhet ska så småningom prövas i flera statliga instanser: miljödomstol, strålsäkerhetsmyndighet och vad det nu kan bli mer. Till skillnad från dessa juridiska prövningar är kommunens planarbete en lämplighetsprövning (vars förlopp styrs av Plan- och bygglagen). Detta innebär att kommunen både måste och bör ställa krav – krav som går utöver och vid sidan av - de krav som de tillståndsgivande statliga myndigheterna ställer. En självklar utgångspunkt för kommunens ställningstagande måste vara att säkerställa att kommunens möjligheter att uppnå uppsatta miljömål inte spolieras.

Miljö och hälsa utslagsgivande

DV menar att det är viktigt att Lunds kommun så tidigt som möjligt formulerar krav som

måste ställas för ett positivt ESS-beslut. Som DV ser det är det i första hand ”huvudsakligen de effekter som ESS kan komma att få för lundabors hälsa idag och i framtiden” samt ESS ”påverkan på miljön i Lund och i regionen” som är utslagsgivande i planprocessens lämplighetsprövning.

Två kubikmeter radioaktivt kvicksilver?

Idagens läge är det inte, menar DV, möjligt att göra ett välgrundat ställningstagande för eller emot anläggningen. Det finns inget som helst underlag för beslut. Till och med vilket material som målstationen ska innehålla råder det oklarhet om. Ska det bli 2 kubikmeter kvicksilver in på stadens knutar eller ska det bli bly? Eller något annat?

Spårburen trafik och krav på kompensatoriska åtgärder

För att ett ja till ESS i den föreslagna lokaliseringen i slutändan ska vara möjligt måste kommunen enligt DV kräva att åtminstone följande 6 punkter är tillgodosedda:

1 Tillståndsprövande myndigheters eventuella godkännande av ESS-anläggningen ska vila på gällande lagstiftning och inte grundas i undantagsregler och dispenser.

2 ESS-konsortiets löfte om en klimatneutral anläggning måste infrias både vad gäller byggande, drift och avveckling.

3 Kravet på klimatneutralitet ska gälla inte bara verksamheten på platsen, utan även sekundära effekter av verksamheten, som t ex trafik till och från anläggningen. Detta förutsätter bland annat att lagakraftvunnet beslut och säkrad finansiering av spårburen trafik till den framtida anläggningen föreligger innan kommunen kan fatta definitivt beslut om lokaliseringen. Det kan också innebära att kommunen kan komma att ställa krav på kompensatoriska miljöåtgärder från ESS-konsortiets sida alternativt kräva finansiering av kompensatoriska åtgärder vidtagna av kommunen.

4 Miljövänlig trafik (gång-, cykel- och kollektivtrafik) ska ges en klar prioritet i utformningen av anläggningen och i dess infrastruktur.

5 Ett absolut krav för byggande av ESS är att Kungsmarkens naturreservat inte påverkas negativt av anläggningens byggande, drift och avveckling.

6 Under processens gång och vid ett framtida slutligt ställningstagande till ESS måste Lunds kommun särskilt beakta vilka effekter ianspråktagandet av 100 ha åkermark av klass 10 får för framtida möjligheter att trygga bostadsförsörjningen utan att nya arealer av högklassig åkermark tas i anspråk.

Ulf Nymark, Demokratisk Vänster

Mailer och Updike

De faller ifrån nu, vår ungdoms hjältar. Först Norman Mailer, han som ville skriva den Stora Amerikanska Romanen och som nästan gjorde det med krigsskildringen ”De nakna och de döda”. (Den filmades av Hollywood och jag har aldrig sett ett värre misch-masch), Men han var också en fantastisk journalist, läs om demokraternas konvent i Chicago 1968 (”Miami and

the Siege of Chicago”), en klassisk skildring av hur man med polisvåld kan krossa en opinion. Blodet rinner över sidorna. Men visst, mest skrev Mailer om sig själv, ibland mycket bra som i ”Advertisements for myself”. Kanske kan man säga att Mailer förvaltade Hemingway-traditionen i amerikansk litteratur och den har ju sina sidor.

John Updike var en helt annan sort. Han lärde upp sig på tidskriften New Yorker, fortfarande den bästa platsen för välskrivna amerikansk engelska. Han var en utomordentlig skrivandets yrkesman. Han skrev läckra små noveller, han skrev romaner, han skrev lyrik, bokrecensioner, memoarer, konstrecensioner etc. Hans romaner rör sig i vitt skilda världar: förortsmiljöer utanför Boston, IT-företag, ökenstater i Afrika, teologiska fakulteter, basketbollspelare och Toyotaförsäljare. Han skrev faktiskt också om Hamlets familj på Nordsjälland strax innan Shakespeare börjar. Han var en mästare i att skildra relationer och framför allt då vad sexualiteten kan göra med människors liv. ”Couples” är klassikern som beskrev otroheterna och älskogen i radhuslängorna i New England på 1960-talet. Hans sista bok blev ”The widows of Eastwick”, en lite mera vemodig uppföljare till ”The witches of Eastwick”, minnesvärt filmad med Jack Nicholson.

Det för mig besvärliga med Updike är att han dels var inte bara religiöst intresserad utan också en kyrksam person. Han var väl i grunden vänsterliberal, men en sorts motvallsäckringkänsla fick honom att åtminstone punktvis försvara USA:s krig i Vietnam och figurer som LBJ och Nixon. Kanske handlade det om nostalgi, en lojalitet med gamla amerikanska drömmar, men nog är det svårt att förstå honom.

Vad är problemet med de här båda stora författarna? Varför fick de aldrig Nobelpris? Jo, de skrev för mycket. Mailer för att försörja alla gamla fruar och barn, och då blev det inte sällan dåligt också, megalomant, väldiga volymer på alltför storartade tema. Mailer var dessutom ofta förargelseväckande, slog folk på käften och var grov i mun. Updike skrev inte en dålig rad, men han skrev i för många genrer och alltför väl för Akademin. Han hade inte den entydighet och frenesi som en Nobelpristagare kanske ska ha.

Nu är de i alla fall borta och man undrar om de kommer att leva vidare. Läser dagens 20-åringar dem? Jag har inte en aning.

Sten H.